

(א) ערכו כ"ב, (ג) [למקן נג. כ"מ קח]; (א) [שמות כ"א]; (ד) [נחמן נתיבות כ"א]; (ה) [ג' בר תמונה]; (ו) [ד"ה נחמן].

תורה אור השלם

1. ובי יצא שור את איש או את אשה וזאת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי; שמות כא כח

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אין בו יוצא; דהתם לאו קנסא. וי"כ מוס' למקן דף ע"ב ד"ה לא;

מוסף רש"י

שור האצטרדין. מנחם והוא אנשי ומוקד הוא לם (ע"ז טו). אין נזקקין לנכסי יתומין. למוקדן אלא א"כ רבית אוכלת בהן. שחי מתיימין לעובד טבסס מעות נבית (נרדון בב). משום מזוני. דכל זמן שאליה נבית כמובת נותנת משלהם והו ספידה לדידה (שם).

רבינו הגנאל

מתני'. שור של פיקח שנגח שור של הרש שוטה וקטן חייב. הרש גופה קשיא אמרת שור חרש כול', ואוקמה רבא הכי, שור חרש שוטה וקטן שנגחו שור שלפיקח פטור, ואם הוחזקו נגחין מעמידין להן אפטרופין ומעידין להן בפני אפטרופא ומשוינין ליה מועד דכי הדר נגח ישלם מן העלייה. ר' יוחנן אמר מעליית יתומים דא"כ מימנעו ולא עבדי. וקיל בר' יוחנן, וכן פסק ר"ח דל. ר' יוחנן אמר מעליית יתומין. וא"ע דפליג רבי יוסי בר חנינא עליה ואמר מעליית אפטרופא, ואמר ר' יוסי דינא הוא ונחית לפומקא דדינא, הוא קיי"ל מן כ"ר יוח'.

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

משום דהו ליה ממון שאין לו תועים. אי אמרת ליהו דעניי מאן אחי תבע ליה לדינא אי תבע ליה עני אל' לעני אחר ייבנא ליה: **מתני'** שור של הרש שנגח לשור של פקה פטור. בגמ' מפרש דאין מעמידין אפטרופוס לתם לגבות מגופו אצל נזקי מועד

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שלא יהא חוטא נשכר ונתביה לעניים אמר רב מרי משום דהו ממון שאין לו תובעים: **מתני'** שור של פקה שנגח שור של הרש שוטה וקטן חייב ושל הרש שוטה וקטן שנגח שור של פקה פטור ישור של הרש שוטה וקטן שנגח בית דין מעמידין להן אפטרופוס ומעידין להן בפני אפטרופוס נתפקח הרש גשתפה השוטה והגדיל הקטן חזר לתמותו דברי ר"מ רבי יוסי אומר י"הרי הוא בחזקתו ישור האצטרדין אינו חייב מיתה שנאמר ובי יצא ולא שיגיחוהו: **גמ'** הא גופא קשיא אמרת שור של הרש שוטה וקטן שנגח שור של פקה פטור אלמא אין מעמידין אפטרופוס לתם לגבות מגופו אימא סיפא שור של הרש שוטה וקטן שנגח ב"ד מעמידין להם אפטרופוס ומעידין להם בפני אפטרופוס אלמא מעמידין להם אפטרופוס לתם לגבות מגופו אמר רבא הכי קתני ואם הוחזקו נגחין מעמידין להם אפטרופוס ומעידין להן בפני אפטרופוס ומשוינין להו מועד דכי הדר נגח לשלם מעלייה מעליית מאן רבי יוחנן אמר מעליית יתומין רבי יוסי בר חנינא אמר המעליית אפטרופוס ומי א"ר יוחנן הכי והאמר רב יהודה אמר רב אפי' אין נזקקין לנכסי יתומין אלא א"כ רבית אוכלת בהן ורבי יוחנן אמר או לשטר שיש בו רבית יאו לכתובת אשה משום מזוני איפוך רבי יוחנן אמר מעליית אפטרופוסין רבי יוסי בר חנינא אמר מעליית יתומין אמר רבא משום דקשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן משוית ליה לרבי יוסי בר חנינא טועה והא רבי יוסי בר חנינא ד"דינא הוא ונחית לעומקיה דדינא אלא לעולם לא תיפוך ומוזיק שאני רבי יוחנן אמר מעליית יתומים דאי אמרת מעליית אפטרופוס במנעי

רביית: **אלא אם כן רביס אוכלת בהן.** שלה אביהן מנכרי נכרית דחיישין להפסד שלהן ומוכרין בית דין מנכסיהן ופורעין אותו חוב: **משום מזוני.** שכל זמן שלא יתנו לה כמורה ניונת משלהם: **דיינא הוא.** ולא קאמר דנזקין לנכסי יתומים:

פעמים ומעמידין אפטרופוס שאם יגח רביעית ישלם ג"ש דהיתחא אי ליעודי תורא בעינן אלא אי ליעודי גברא בעינן לא איעד? וצאותה נגיחה ועוד דהאי תנא סבר רשות משנה דקתמי סיפא חזר לתמותו וז"ל דהוחזקו נגחנים רשעים ומשתגעים ליגח כי היא דלקמן דשאלו בחזקת תם דמוקי כגון שהכיר צו שהוא נגחן ואפילו הוחזקו נגחנים ג' פעמים לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים נכרות אפטרופוס: **ורב' יוחנן אמר או לשטר שיש בו רבית.** וא"ת והא טעמא דאין נזקקין משום דחיישין לנררי דמפרש רב הונא בריה דרבי יהושע דפרק גט פשוט (ב"ב דף קע"ד). וס' והתם פסקין הלכתא כוותיה והכא לא שייך טעמא דלררי ורצח דהכי נמי מפ' טעמא דפ' שום היתומים (ערכו דף כ"ב). וס' משום שובר והכא לא שייך כלל וא"כ אמאי הו דרבי יוסי בר חנינא טועה וי"ל ר' יוחנן קאמר בכל ענין אין נזקקין בין במלוה הבאה מחמת עמלה ומשום דאין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין ויתומים כשלא בפני בעל דין דמי כדמוכח בהגוזל בתרא (לקמן דף ק"ג). גבי (ט) תמורה דרבי ירמיה וצין במלוה הבאה מחמת אביהם אפילו בשטר המקיימים אין נזקקין משום שובר ונררי וא"ת אפדריק משוית ליה לר' יוסי בר חנינא טועה תקשה מר' יוסי בר חנינא אדרבי יוסי בר חנינא דלמך בהגוזל בתרא (ס"ב): גבי הא דלמך ר' יוחנן וכי מקבלין עדות שלא בפני בעל דין קבלה מיניה ר' יוסי בר חנינא כגון שהיה חולה או עדים חולים או שהיו עדין מנזקקים ללכת למדינת הים ושלחו לו ולא צא אצל בעינין אחר וי"ל דשמא הוא מדמה קטנים להא:

דאי אמרת מעליית אפטרופוס במנעי וא"ע עבדי. מאן מדקדק הר"ר חיים דאפטרופוסין לא משלמי אפילו פשעו בשל יתמי דהא הכא פשע צבור האפטרופוס ואפ"ה מפטרי ומה שהאפטרופוס נשע ליתמי דמשמע צהנזקין (גיטין דף ע"ב). היינו שלא עבד כלום משלהם אצל אין נשבעין שלא פשעו דאפילו פשעו פטורים והר"ר שלמה צחור ב"ר יוסף דקדק דמשלמי בפשיעה מההיא דהמפקדן (ב"מ דף ע"ב). דההוא תורא דלא ה"ל ככי ושיני וקאמר נימא לאפטרופוס זיל שלים אמר אנה לנזקא מסרתיה משמע דאם פשע משלם והשתא קשה אהדדי ואורי' דודאי מחייב אפטרופוס לשלם בפשיעה ולא ממנעי צין מיניהו אפי' יתומים צין מיניהו בית דין דמפרש טעמא

ל"א

עין משפט
גר מצוה

כ א מיי' פ"ו מהלכות י"מ הלכה ג סגנו עשין סו טו"ש"ע ח"מ ס"י טו סעף ה':
כא ב מיי' שם הלכה ג:
כב ג מיי' שם הלכה ו:
כג ד מיי' שם הלכה ה ועיין בהשגות ובמ"מ ופ"י הלכה ח:
כד ה מיי' שם הלכה ד:
כה ו ז מיי' פ"ב מהל' מלוה וזה הלכה ג סגנו עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס"י טו סעף ה':

שלא יהא חוטא נשכר. והא דמשמע צפ"ק דכתובות (דף י"א. וס') דלית ליה לרצח האי טעמא גבי גירות שנתגיירה פחותה מבת ג' שנים דמשמע ליה לרצח שאם היתה יכולה למחות כשהגדילה לא היה לה קנס לא דמי דהתם הוא דמן הדין אין לה קנס כלל ומשום שלא יהא חוטא נשכר לא אמר דניתן לה הואיל ומן הדין אין לה אצל הכא דמן הדין יש לה אלא משום דבעיא למקנסה סברא הוא דמשום שלא יהא חוטא נשכר נמוקמין לה אדינא וצפרק אלו נערות (כתובות דף ל"ב): א"ת ליה שלא יהא חוטא נשכר צבת ישראל שצויה משום דמוקמין לה אקדושתה: **אין מעמידין אפטרופוס לתם** לגבות מגופו. מימא מאי טעם דאין מעמידין דאין לומר משום דאין צ"ד נזקקין אלא לנכסי שיש להן אחריות כדאיתא צפ"ק (דף י"ד): גבי שור כסף וזקוקינן צימתי דלא דמי כלל דהתם מיירי צהזיקו צחי האצ ומשום דמטלטלי דימתי לא משמעצדי לצי"מ ואין לומר נמי דהיינו טעם משום דפלגא נזקא קנסא ויתמי לאו בני קנסא נינהו דלמ"ד פלגא נזקא ממונא מאי איכא למימר ועוד אפילו צמועד למ"ד דתמות במקומה עומדת אינו גובה ח"י של דתמות וצ"ע דהתם לאו קנסא אלא דינא אלא אין לומר משום דלחה גופיה כי מוזיק פטור דלגיעוהו רעה ממנו לא כ"ש וצמועד צבדי רבנן תקנה מפני תיקון העולם דכשהלכו צעלי למדינת הים יבצין ליה דין חרש וצ"ע דלא שייך האי טעמא וגם אין לומר משום דמשלם מגופו חשו חכמים שלא יפסד שורו שהוא דבר מקייים אצל צמועד דמשלם מכל דבר לא חשו דהא לר' שמעאל צ"ח הוא ויכול לסלוקיה צוזי וי"ל דהטעם הוא כיון דחס רחמנא על התם שלא ישלם ג"ש הלכך לגבי יתמי חשו עלייהו וכן מי שהלכו צעלי למדינת הים כיון שאין להם צעלים גמורים אלא ע"י תקנת צ"ד בהעמדת אפטרופוס אפילו ציה רבנן וכן המועד נמי צלד תמות אין מעמידין אפטרופוס כיון דחס רחמנא עליה למ"ד דתמות במקומה עומדת שאם אין השור שור חזי נזקו אין משלם אלא מגופו:

אלמא מעמידין אפטרופוס. וא"ת וימא דרישא כגון שלא היה אפטרופוס צשעת נגיחה וי"ל דהא מילתא דפשיטא היא: **ואם** הוחזקו נגחין. אין לפרש שנגחו שלש צבאותה אי ליעודי תורא בעינן אלא אי ליעודי גברא בעינן לא איעד? וצאותה נגיחה ועוד דהאי תנא סבר רשות משנה דקתמי סיפא חזר לתמותו וז"ל דהוחזקו נגחנים רשעים ומשתגעים ליגח כי היא דלקמן דשאלו בחזקת תם דמוקי כגון שהכיר צו שהוא נגחן ואפילו הוחזקו נגחנים ג' פעמים לא יעשה מועד עד שיחזור ויגח שלש פעמים נכרות אפטרופוס: **ורב' יוחנן אמר או לשטר שיש בו רבית.** וא"ת והא טעמא דאין נזקקין משום דחיישין לנררי דמפרש רב הונא בריה דרבי יהושע דפרק גט פשוט (ב"ב דף קע"ד). וס' והתם פסקין הלכתא כוותיה והכא לא שייך טעמא דלררי ורצח דהכי נמי מפ' טעמא דפ' שום היתומים (ערכו דף כ"ב). וס' משום שובר והכא לא שייך כלל וא"כ אמאי הו דרבי יוסי בר חנינא טועה וי"ל ר' יוחנן קאמר בכל ענין אין נזקקין בין במלוה הבאה מחמת עמלה ומשום דאין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין ויתומים כשלא בפני בעל דין דמי כדמוכח בהגוזל בתרא (לקמן דף ק"ג). גבי (ט) תמורה דרבי ירמיה וצין במלוה הבאה מחמת אביהם אפילו בשטר המקיימים אין נזקקין משום שובר ונררי וא"ת אפדריק משוית ליה לר' יוסי בר חנינא טועה תקשה מר' יוסי בר חנינא אדרבי יוסי בר חנינא דלמך בהגוזל בתרא (ס"ב): גבי הא דלמך ר' יוחנן וכי מקבלין עדות שלא בפני בעל דין קבלה מיניה ר' יוסי בר חנינא כגון שהיה חולה או עדים חולים או שהיו עדין מנזקקים ללכת למדינת הים ושלחו לו ולא צא אצל בעינין אחר וי"ל דשמא הוא מדמה קטנים להא:

דאי אמרת מעליית אפטרופוס במנעי וא"ע עבדי. מאן מדקדק הר"ר חיים דאפטרופוסין לא משלמי אפילו פשעו בשל יתמי דהא הכא פשע צבור האפטרופוס ואפ"ה מפטרי ומה שהאפטרופוס נשע ליתמי דמשמע צהנזקין (גיטין דף ע"ב). היינו שלא עבד כלום משלהם אצל אין נשבעין שלא פשעו דאפילו פשעו פטורים והר"ר שלמה צחור ב"ר יוסף דקדק דמשלמי בפשיעה מההיא דהמפקדן (ב"מ דף ע"ב). דההוא תורא דלא ה"ל ככי ושיני וקאמר נימא לאפטרופוס זיל שלים אמר אנה לנזקא מסרתיה משמע דאם פשע משלם והשתא קשה אהדדי ואורי' דודאי מחייב אפטרופוס לשלם בפשיעה ולא ממנעי צין מיניהו אפי' יתומים צין מיניהו בית דין דמפרש טעמא